

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВИ

- Поняття і основні ознаки держави.
- Суверенітет держави: поняття, ознаки, гарантії.
- Функції держави: поняття, види та підстави класифікації.
- Поняття і види влади.
- Органи державної влади.

У світовій юридичній науці немає загальноприйнятого визначення держави, що пояснюється складністю цього соціального і юридичного явища. Різні мислителі визначали і визначають її як:

- земного бога;
- організоване насильство;
- юридичну особу юридичну особу, що репрезентує суспільство;
- інформаційну систему;
- організацію загальних справ.

Зовнішні ознаки держави, які відрізняють її державу від суспільства та його політичних організацій :

- **народ** – сукупність індивідів, що об'єднані правовим зв'язком з державою;
- **територія** – частина земної кулі, з якою історично пов'язаний державний народ, яка має межі, визнані міжнародним співтовариством;
- **публічна організована влада**, що не збігається з суспільством, стоїть над ним і здійснює управління загальнозначущими для народу справами;
- **система збору фінансових коштів**;
- **право** – система загальнообов'язкових правил поведінки;
- **суверенітет** – самостійність та незалежність держави у внутрішніх та зовнішніх справах;
- **наявність зовнішніх атрибутів** (символів).

- **Держава** – це суверенна політична організація суспільства, що має владні повноваження з управління територіально–організованим населенням з метою здійснення загальносоціальних справ.

- **Країна –**
- 1) в правовій літературі - територія, що має певні кордони, користується державним суверенітетом або перебуває під владою іншої держави;
- 2) у фізичній географії – це велика територія, виділена за географічним положенням, рельєфом, природними умовами та ресурсами.

- **Суверенітет держави** є визначальною невід'ємною якістю держави, що відображає її верховенство на своїй території та самостійність (незалежність) у міжнародних відносинах

Гарантії державного суверенітету

- волевиявлення народу, який бажає мати власну державу і прагне її незалежності;
- економічна незалежність держави;
- обороноздатність держави, в тому числі її військова могутність;
- міжнародне визнання суверенітету держави.

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ – основні напрямки діяльності держави, в яких розкривається її соціальна сутність і роль в суспільстві

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

<i>За сферами соціальних відносин</i>	<i>За спрямуванням</i>	<i>За часом здійснення</i>
<ul style="list-style-type: none">■ <i>Політичні</i>■ <i>Ідеологічні</i>■ <i>Економічні</i>■ <i>Гуманітарні</i>■ <i>екологічні</i>	<ul style="list-style-type: none">■ <i>Внутрішні</i>■ <i>Зовнішні</i>	<ul style="list-style-type: none">■ <i>Постійні</i>■ <i>Тимчасові</i>

До внутрішніх функцій держави належать:

- 1) економічна;
- 2) функція захисту прав та свобод людини і громадянина;
- 3) соціальна функція;
- 4) функція фінансового контролю;
- 5) функція охорони правопорядку;
- 6) природоохоронна, або інакше – екологічна функція;
- 7) культурна (духовна) функція;
- 8) інформаційна функція.

До зовнішніх функцій держави належать:

- 1) **функція забезпечення безпеки держави** (захист країни від нападу ззовні, захист загальнонаціональних інтересів від деструктивних дій усередині країни);
- 2) **функція міжнародного співробітництва** (співробітництво в політичній, економічній, культурній і спортивній галузях, участь у забезпеченні світового правопорядку, допомога населенню інших держав, які опинились в умовах стихійного, соціального лиха або техногенної катастрофи).

ФОРМИ ЗДІЙСНЕННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ:

- **1) нормотворча** – полягає у виданні загальнообов'язкових нормативно–правових актів. Наприклад, для реалізації екологічної функції держави потрібні нормативно–правові акти, які визначають порядок охорони, раціонального використання й поновлення природних ресурсів, встановлюють санкції за заподіяння шкоди природі;
- **2) виконавча** – полягає у повсякденній реалізації органами виконавчої влади вказівок законів. Наприклад, екологічна функція держави здійснюється шляхом спорудження природоохоронних об'єктів, створення заповідників та інших об'єктів природно–заповідного фонду, фінансування наукових досліджень у галузі екології;

- 3) **судова** — судові органи беруть участь у реалізації функцій держави шляхом здійснення правосуддя. Наприклад, суди виносять рішення з приводу порушення екологічних прав громадян, вироки у справах про злочини проти навколишнього середовища;
- 4) **контрольно—наглядова** — контрольно—наглядові органи держави (прокуратура, антимонопольні органи, органи галузевого нагляду) наглядають за точним і однаковим виконанням законів. Наприклад, органи геологічного нагляду здійснюють контроль щодо проведення геолого—розвідницьких робіт, дотримання відповідних нормативів і стандартів.

За зовнішніми ознаками діяльності держави розрізняють:

- 1) **правові форми** здійснення функцій держави – всі види діяльності державних органів, пов'язані з виданням правових актів (законів і підзаконних актів, актів застосування права – наказів, вироків і рішень судів, постанов слідчих тощо);
- 2) **організаційні форми** здійснення функцій держави – поточна технічна, господарська, статистична діяльність, спрямовані на вирішення певних завдань. Наприклад

Поняття і види влади

- **Влада – явище соціальне.** Соціальна влада присутня скрізь, де є усталені об'єднання людей.
- У широкому значенні влада – завжди вольові відносини.
- Основними компонентами влади є її суб'єкт, об'єкт, засоби (ресурси) і процес, що призводить до руху всі її елементи.
- **Влада означає відносини залежності між людьми:** з одного боку, нав'язування волі, з іншого - підкорення їй.

- *Соціальна влада — здатність та можливість індивіда або колективу впливати на волю, поведінку й діяльність людей за допомогою різноманітних засобів (авторитету, переконання, насильства, примусу тощо).*

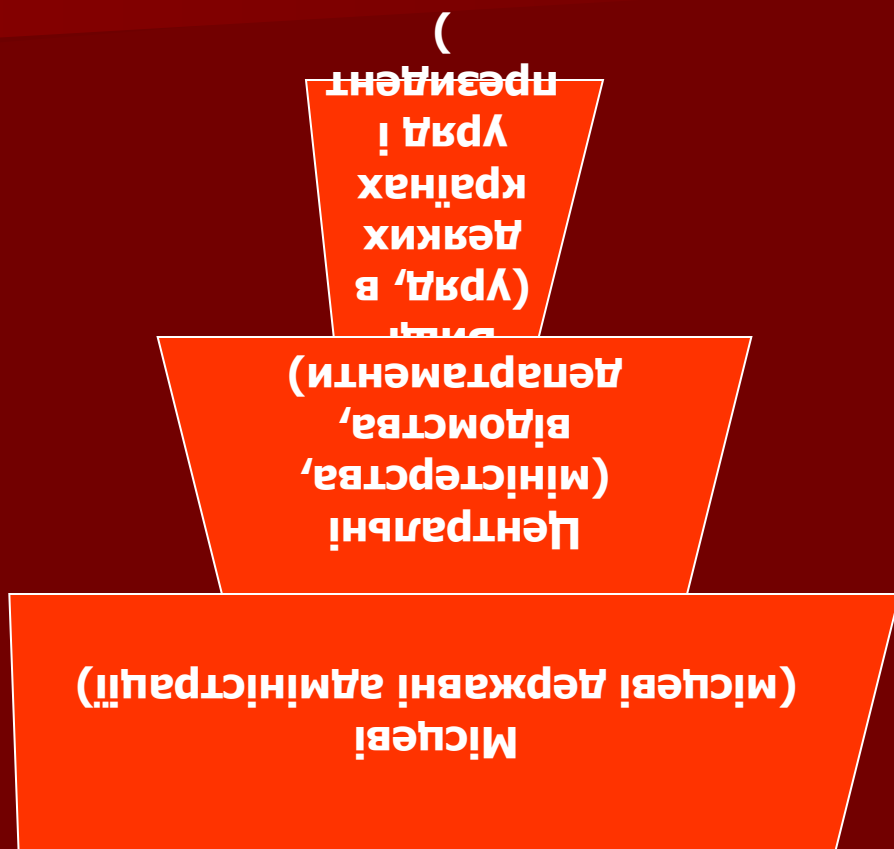
- *Політична влада — це особливий вид соціальної влади, за допомогою якої реалізуються життєво важливі інтереси впливових соціальних груп.*
- *Державна влада - управління суспільством, яке здійснюється органами держави в межах їхньої компетенції.*

Характерними особливостями державної влади є:

- *публічність* - виступає від імені всього суспільства (народу), має «публічну» основу своєї діяльності (казенне майно, власні прибутки, податки);
- *верховенство* - юридично уособлює загально-обов'язкову волю всього суспільства, має у своєму розпорядженні монопольне право видавати закони і спиратися на апарат примусу як на один із засобів дотримання законів та інших правових актів;
- *універсальність* - поширює владні рішення, які є загальнообов'язковими для всіх колективних та індивідуальних суб'єктів, на все суспільство;

- *суверенність* - відділена від інших видів влади усередині країни (від партійної, церковної та ін.). Вона незалежна від них і має виключне монопольне становище у сфері державних справ;
- *легітимність* - юридичне обґрунтування і визнання народом країни, а також світовою спільнотою. Наприклад, представницькі органи набувають легітимності в результаті проведення виборів, передбачених і регламентованих законом. Нелегітимна влада вважається узурпаторською.

Система органів виконавчої влади

- ***Органи законодавчої влади*** – це державні органи, діяльність яких полягає в прийнятті, зміні або скасуванні законів.
- ***Органи виконавчої влади*** – це державні органи, які здійснюють виконавчо-розпорядчу діяльність на підставі законів та інших актів законодавчої влади.